

TEHNOLOGIILE INFORMAȚIONALE ȘI APTITUDINILE DE COMUNICARE ALE STUDENȚILOR

*Losû Elena, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chişinău*

CZU: 159.9.072:004

Abstract

Nowadays most of teaching-learning methods use the electronic support provided by computer and software applications. An important fact is the way how students interact with these media and how the excess and the lack of quality of information can lead to certain disadvantages upon their future. New media technologies have a lot of advantages and disadvantages that can influence the decisions and the behaviour of young people. In order to determine the level of computer addiction and its impact on communicative and organizational skills development we realized a research that included 124 students aged 18 till 26 years. As result we can underline that between computer addiction and the level of developing of communicative skills are inverse proportional skills.

Key-words: informational tehnologies, gadget, addiction, communication skills, organizational skills.

Trăim o revoluție a comunicării și informării, în care fiecare dintre noi este implicat mai mult sau mai puțin. Noua cultură creată de tehnologiile informaționale noi și procesul de globalizare are un impact direct sau indirect asupra tuturor domeniilor și oamenilor planetei. Modul de interacționare a oamenilor s-a schimbat radical. În aceeași ordine de idei, schimbările sociale ce au loc îi permit tânărului să se simtă mult mai liber în mediul online. Întrucât exprimarea devine mult mai facilă și liberă, sursele de informare sunt nenumărate, însă adesea studenții devin dependenți de tehnologiile informaționale. Noile tehnologii media au nenumărate avantaje și dezavantaje evidente, care pot influența deciziile și faptele lor. Televiziunea, presa scrisă, radioul și internetul ca mijloace de comunicare reprezintă o societate informațională, modelată de anumite valori și principii prestabilite. Tinerii devin influențați de către produsele mediatice, în special de cele online, ai căror consumatori devin foarte frecvent chiar dacă nu reprezintă publicul vizat. Acest lucru este vizibil în comportament, manifestându-se în mod independent, clonând limbajul, vestimentația și restul valorilor promovate, deseori ducând la inhibarea comportamentului, la subminarea resurselor proprii, la scăderea capacității de muncă, a productivității activității și la dificultăți în comunicare și relaționare.

Pe de altă parte, metodele moderne de predare-învățare utilizează foarte frecvent suportul electronic oferit de calculator și aplicațiile software. Însă o deosebită importanță o reprezintă modul în care studenții interacționează cu aceste mijloace media, întrucât excesul și lipsa calității informației pot genera anumite dezavantaje asupra viitorului său: sănătatea psihică, ideile, concepțiile despre lume, și asupra familiei și, nu în ultimul rând, apariția anxietății sau depresiei, ce duc după sine o deficiență sau imposibilitate de comunicare directă. Una dintre marile provocări ale prezentului este înțelegerea corectă a relației dintre om și tehnologie. Astăzi tehnologiile informaționale au devenit o sursă indispensabilă de informație, cuprinzând nenumărate resurse. Totodată, utilizarea patologică și necontrolată a lor duce la apariția dependenței de tehnologii, ceea ce poate avea un impact negativ asupra dezvoltării personale și comportamentale, asupra performanțelor individuale, asupra relațiilor sociale și familiale, stării și stabilității emoționale și cognitive [3, p. 6]. O conceptualizare generală a dependenței presupune faptul că aceasta este un proces prin care un comportament, care are atât funcția de a produce plăcere cât și funcția de a reduce un disconfort, este angajat într-un model caracterizat

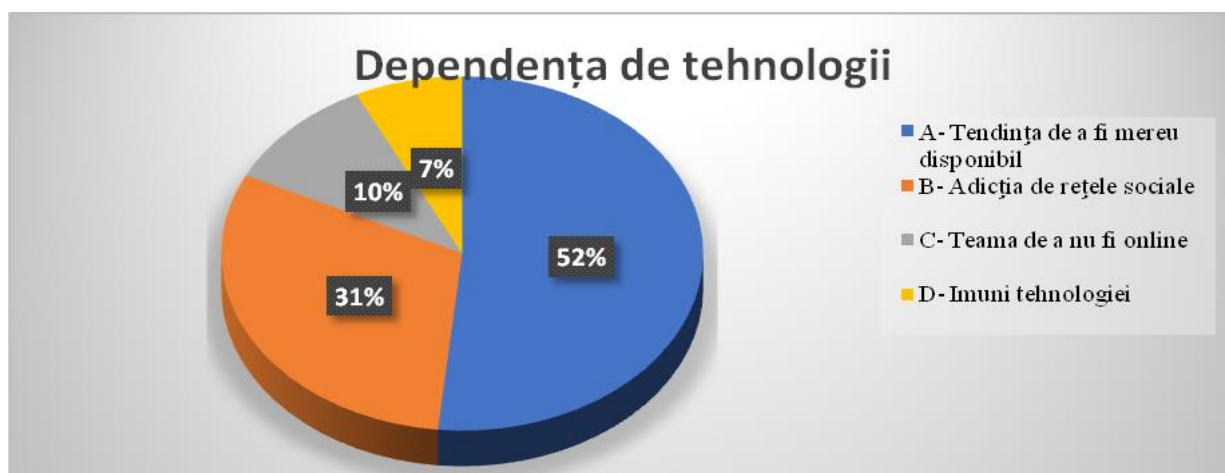
prin eșecul recurent de a controla comportamentul respectiv și continuarea realizării acestuia în ciuda consecințelor negative semnificative. Dacă inițial dependența se referea și era asociată doar cu consumul de substanțe (alcool sau alte substanțe nocive organismului, precum narcotice, halucinogene, antidepresive etc.), în abordările curente sunt integrate și diferite tipuri de dependențe de comportament (jocurile de noroc, internetul, serviciul, telefonul mobil, sexul sau exercițiile fizice).

Dependența de tehnologii se definește ca o pierdere compulsivă a controlului impulsurilor legate de utilizarea internetului, televizorului, calculatorului, smartphone-ului, platformelor de jocuri online, rețele sociale, sesiuni-maraton de navigare pe internet, care implică în principal dependența psihologică, iar simptomele sunt comparabile cu ale altor comportamente adictive, cel mai apropiat fiind jocul de noroc patologic [6, p. 56].

Simptomatologia dependenței de tehnologii este practic identică cu simptomatologia dependenței de alcool sau tutun. Simptomele majore a dependenței de tehnologii informaționale sunt: timpul petrecut în fața calculatorului/ televizorului /telefonului pentru mai mult de 5-7 ore pe zi, momente de agresiune asupra comentariilor altora referitor la timpul petrecut online, imposibilitatea de a-și distrage atenția de la un joc pe calculator, sau de la o discuție virtuală, de obicei, se ia masa cu telefonul în mână sau în fața calculatorului, izolarea de contactele sociale și de societate în ansamblu, agorafobie (teama de a rămâne singur), ignorarea igienei personale, dizolvarea completă a personalității în mediul virtual oferit de tehnologii, starea de euforie în momentul în care este conexiune directă cu tehnologia etc. De cele mai multe ori, dependența de noile tehnologii evoluează atât de insidios, încât nici consumatorul afectat, nici cei din jurul său nu observă [2, p. 194].

Noile tehnologii informaționale ne oferă un amalgam de posibilități, totodată ele vin și cu nenumărate dezavantaje. Noile tehnologii informaționale ne-au schimbat percepțiile asupra timpului și spațiului, interacțiunile dintre oameni, productivitatea muncii, modalitățile de petrecere a timpului liber, comunicare și chiar controlul asupra propriului corp. Comunicarea dintre oameni este distorsionată în mediul virtual, iar timpul petrecut online influențează și comunicarea directă dintre actorii sociali. Cu cât mai mult ne ajută și ne ușurează viața tehnologiile noi, cu atât mai mult ne pot arunca într-o altă extremă ce aduce după ea consecințe negative. Cu scopul de a determina nivelul de manifestare a dependenței de tehnologii informaționale a studenților și legătura cu dezvoltarea abilităților de comunicare am realizat un studiu experimental. Am presupus că persoanele dependente de tehnologii informaționale manifestă abilități comunicative mai slab dezvoltate comparativ cu persoanele ce nu suferă de această dependență. Pentru a verifica experimental această ipoteză, am aplicat asupra 124 de studenți, cu vârste cuprinse între 18-26 ani (18 studenți din anul IV, 27 de studenți din anul III, 43 de studenți din anul II și 36 de studenți din anul I; dintre care 71 de fete și 53 de băieți), următoarele teste: Chestionarul privind utilizarea tehnologiilor (Cris Rowan, tradus și publicat de Iordache și Lamanauskas, în Revista „Interferențe în educație”, 2013), Scala de măsurare a dependenței de internet (Kimberly Young), Chestionarul privind utilizarea calculatorului și a televizorului (Asociația Profesorilor din România, 2014), Chestionarul de diagnosticare a aptitudinilor comunicative și organizaționale COS-1 (V.V. Sineavski și B.A.Fedorîșin).

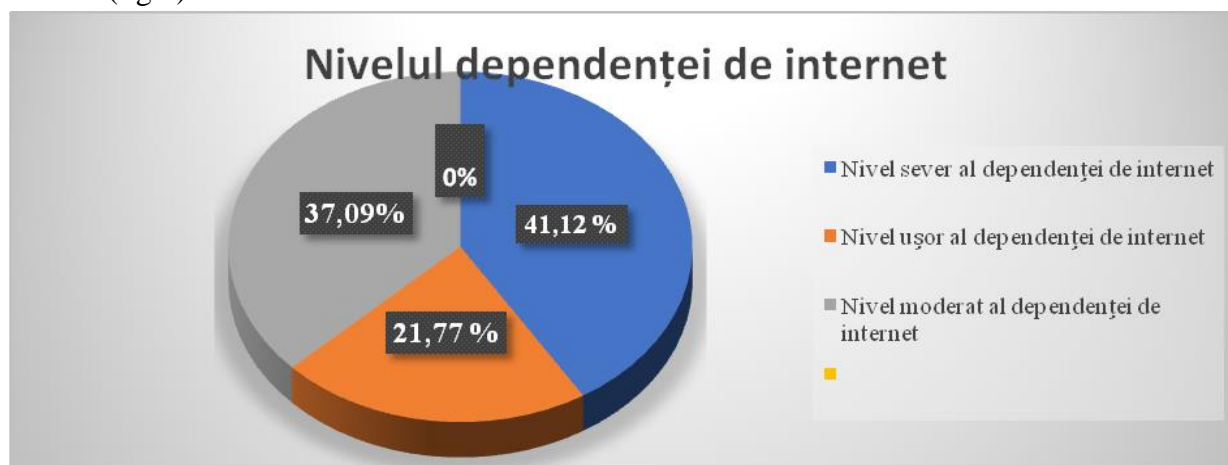
Pentru a studia existența, sau nu, a dependenței de tehnologii informaționale, am aplicat pe întregul eșantion *Chestionarul privind dependența de tehnologii* (Cris Rowan). Rezultatele ce urmează sunt prezentate în figura următoare:

Fig. 1. Dependența de tehnologii la studenți

Tehnologiile noi ne oferă posibilitatea de a ne face viața și activitatea mai ușoară. Din figura 1 putem lesne observa că 52% din eșantionul cercetat are tendința de a fi mereu disponibil. De cele mai multe ori, acestea se caracterizează prin faptul că subiecții țin cu tot dinadinsul să răspundă la orice apel, orice email la orice oră din zi și din noapte. Așa de mult sunt obișnuiți cu tehnologiile, încât, chiar dacă este necesar, sau nu, le utilizează. Mereu simt necesitatea de a avea un oarecare gadget la îndemână. Alte 31% din subiecții cercetați fac parte din categoria B, adică sunt dependenți de rețelele sociale. Deși aceasta nu pare diferită de cea anterioară, duce la trăiri mult mai complexe, deci, intervine mai adânc în structura umană. Prin legăturile ei complicate în rețeaua socială, această formă face ca dependența să fie dublă: o dată, direct față de legătura prin internet și a doua oară, prin complexul rețelelor conectate și pătrunderea într-o lume virtuală. Cea de-a treia categorie, „C – teama de a nu fi online” unde se încadrează 10% din eșantion – neliniștea dacă nu primești un flux de stimuli, indiferent că sunt din mediul online, Tv, jocuri video, publicitate sau radio. Iar 7% din întregul eșantion sunt imuni tehnologiei, făcând parte din categoria „D”. E o cifră mică, dar totuși e îmbucurător faptul că avem și subiecți ce sunt imuni tehnologiei.

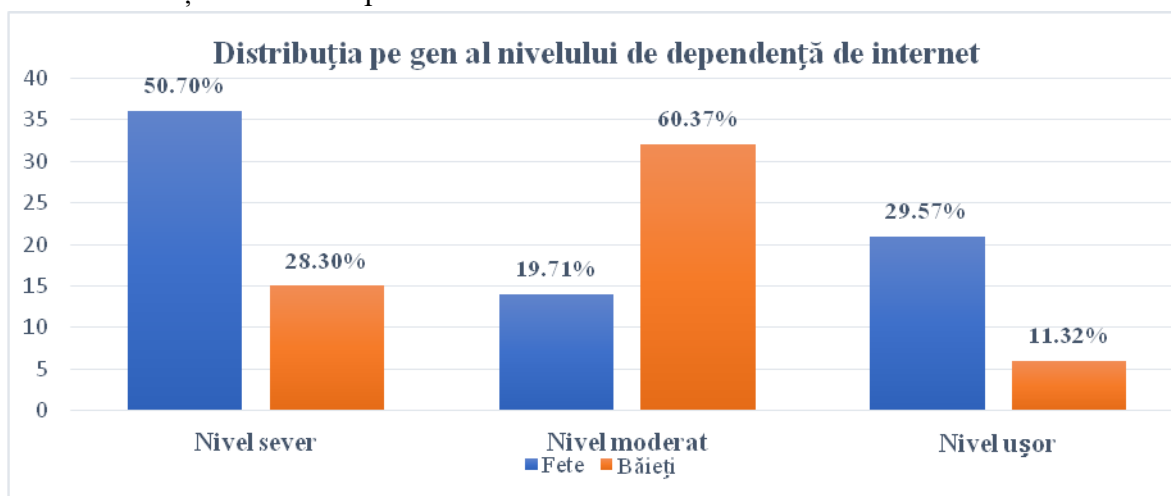
Pentru a stabili în ce măsură studenții de azi sunt dependenți de internet, am aplicat *scala de măsurare a dependenței de internet* (Kimberly Young). În urma prelucrării rezultatelor am obținut că subiecții cercetați, în mare măsură, au un nivel sever și moderat al dependenței de internet (fig.2).

Fig. 2. Nivelul dependenței de internet la studenți

Din figura de mai sus putem lesne deduce că mai bine de jumătate din subiecții cercetați au un nivel sever și moderat de dependență de internet. Din întregul eșantion, 37,09 % au un nivel moderat al dependenței de internet. Notabil este faptul că 41,12% din întregul eșantion prezintă un nivel sever al dependenței de internet, în timp ce 21,77% prezintă un nivel ușor al dependenței de internet. Aceștia au obținut un punctaj inclus între 20 și 49 de puncte, ceea ce în zilele noastre este un lucru obișnuit, întrucât navigarea pe internet a devenit parte din viața cotidiană. Fiind utilizatori medii ai internetului, implică faptul că utilizarea internetului este limitată într-o oarecare măsură și de anumiți factori, iar acest lucru nu-i face pe subiecți să piardă controlul privind utilizarea internetului.

În cele ce urmează, în figura de mai jos, vom vedea distribuția pe gen a dependenței de internet a studenților în urma aplicării chestionarului sus-numit.

Fig. 3. Distribuția pe gen al nivelului de dependență de internet la studenți

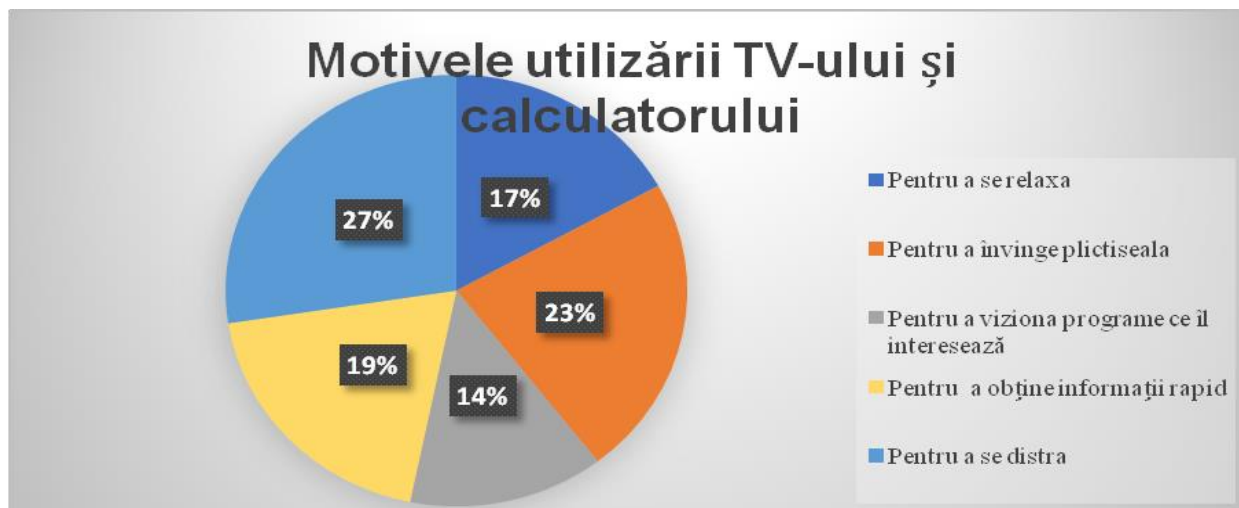
Din figura de mai sus putem observa faptul că circa 50 % dintre subiecții cercetați de gen feminin prezintă un nivel sever al dependenței de internet, în timp ce puțin peste 28% din băieții cercetați se încadrează în punctajul ce-i corespunde aceluiași nivel sever al dependenței de internet. Obținem rezultate mai mari pentru fete, întrucât, de cele mai multe ori, fetele sunt cele care aleg să petreacă mai mult timp conectate la o rețea de internet, pe rețelele sociale, listând fluxul de știri sau privind filme, seriale. Totodată, fetele folosesc mai mult internetul pentru muzică și shopping, autoeducație și dezvoltare personală. Atât băieții, cât și fetele participă adesea la întreceri online, vizitează chat room-uri și mai ales sunt pasionați de urmărirea paginilor personale de pe rețelele de socializare. Băieții, în schimb, sunt mai interesați de jocuri, distracție și gadgeturi, dar asta le ia mai puțin timp.

Ceea ce ține de nivelul moderat al dependenței de internet: 19,71% din fete și 60,37% din băieți se încadrează în acest nivel al dependenței. Cel mai inofensiv, adică nivelul ușor al dependenței de internet, îl prezintă 29,57% din fete și doar 11,32% din băieții cercetați în cadrul acestui experiment. Datele statistice obținute în urma analizării statistice a nivelului sever al dependenței de internet la subiecții de genul feminin sau masculin rezultă o valoare empirică ce se află în zona nesemnificativă.

În majoritatea cazurilor, dependența de internet începe prin modificări ale stilului de viață. Dependentul renunță la unele activități pe care le făcea în mod obișnuit pentru a putea petrece cât mai mult timp conectat la internet. Activitatea la care se renunță, în mod obișnuit, este cea fizică, ajungându-se, în cazuri grave, până la sedentarism. Tot din dorință de a fi cât mai mult timp

conectat la internet, dependentul ajunge să se priveze de somn, să își neglijeze sănătatea sau igiena fizică și să devină tot mai tăcut și retras. Această dependență nu produce schimbări doar în cazul comportamentului individului ci și schimbări de personalitate sau temperament.

Pentru a studia atitudinile și opiniile, nivelul de conștientizare a efectelor utilizării calculatorului/Tv-ului de către subiecți, am aplicat *Chestionarul privind utilizarea calculatorului și a televizorului* (Alessandro Patriarca, Gabriella Di Giuseppe, Luciana Albano). Rezultatele obținute denotă că, deși sunt conștienți de diferitele efecte negative (oboseală, neatenție, dependență), timpul alocat utilizării computerului/tv în medie, pe zi, nu este unul limitat, întrucât doar 9,66% din subiecții cercetați petrec până la o oră în fața televizorului și calculatorului, în timp ce 15,32% din eșantion petrec între 1 și 3 ore în fața televizorului sau a calculatorului, cel mai mare procentaj – 45,16% se află în fața televizorului/calculatorului între 3 și 5 ore, iar 29,83% petrec peste 5 ore vizionând filme/emisiuni sau navigând pe internet. În figura de mai jos sunt prezentate motivele pentru care subiecții cercetați își petrec timpul în fața TV/ Calculatorului.

Fig. 4. Motivele studenților de utilizare a TV-ului și Calculatorului

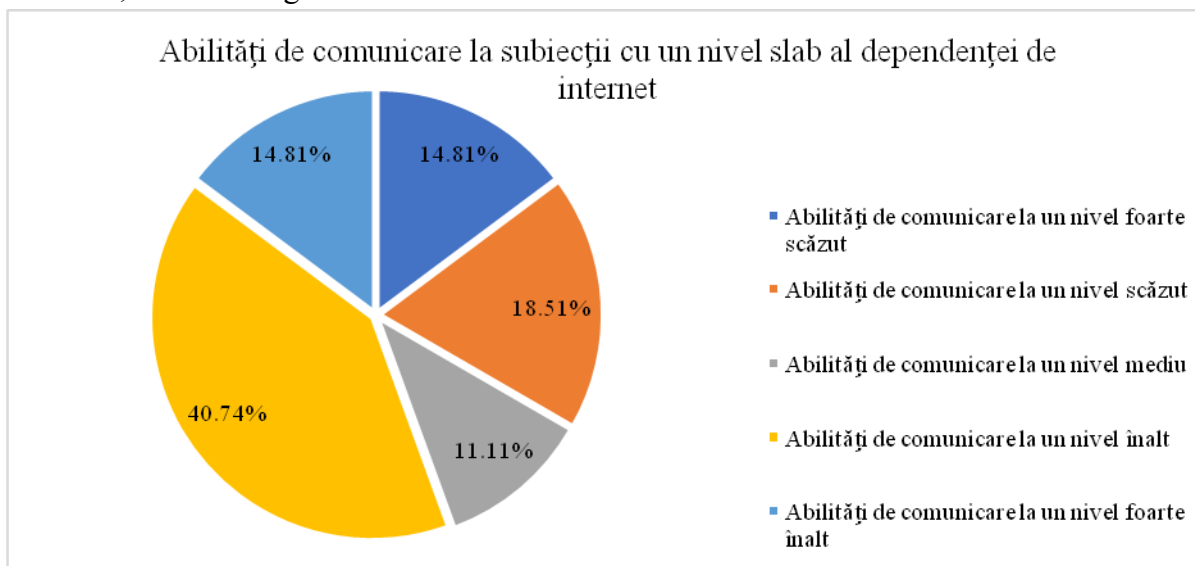
Din figura dată observăm faptul că 27% din cei 124 de subiecți cercetați susțin că utilizează TV-ul și calculatorul pentru a se distra și 23%, pentru a învinge plictiseala. Fiind urmate de alte motive ca: pentru a obține informații rapid – 19% , pentru a se relaxa – 17 % și pentru a viziona programe ce îl interesează – 14%. Deși le împiedică dezvoltarea, gândirea liberă, reflexivitatea, slăbește creativitatea și obosește până la epuizare, ecranul este căutat și iubit de toți utilizatorii. Tot în urma chestionarului de mai sus, am obținut date precum că doar 2 persoane din întreg eșantionul cercetat nu dispune de un calculator și absolut toți 100 % au un televizor acasă.

Pentru a studia nivelul de dezvoltare a aptitudinilor comunicative ale studenților, am aplicat *Chestionarul de diagnosticare a aptitudinilor comunicative și organizatorice COS-1* (V.V. Sineavski și B.A.Fedorișin). Rezultatele obținute denotă că cea mai mare valoare este prezentată de abilitățile de comunicare cu un nivel mediu – 33,06%, fiind urmată de nivelul înalt – 22,58%. Aptitudini comunicative cu un nivel scăzut – 16,12% și, respectiv, 12,90% cu un nivel foarte scăzut. La polul opus, adică persoane care au un nivel foarte înalt al abilităților comunicative, se situează doar 15,32% din întregul eșantion.

Ceea ce ține de aptitudinile organizatorice, situația este diferită, un nivel foarte înalt-16,12% din subiecți, 18,54 % – cu un nivel înalt al abilităților organizatorice. Cea mai mare

valoarea este prezentată de nivelul mediu al aptitudinilor organizaționale, cu 27,41% din eșantion. Nivelul scăzut – 16,93% și nivelul foarte scăzut al abilităților organizatorice, 20,96% din întregul eșantion cercetat.

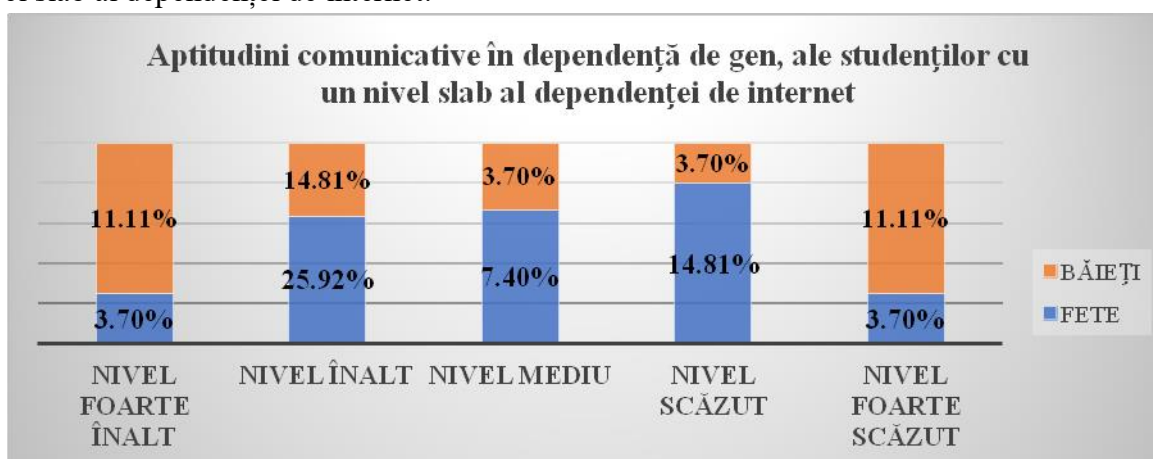
Reieșind din faptul că ne-am propus să studiem abilitățile comunicative la persoanele dependente de internet, în prim plan evaluăm rata procentuală ținând cont de nivelul dependenței de internet, stocată în figurile ce urmează:

Fig. 5. Abilități de comunicare la studenții cu un nivel slab al dependenței de internet

Din figura de mai sus putem lesne observa faptul că 40,74 % din subiecții cu un nivel slab/ușor al dependenței de internet (27 la număr) au abilități de comunicare la un nivel înalt. În aceeași ordine de idei, 18,51% prezintă abilități de comunicare la un nivel scăzut, 14,81% din subiecții cu un nivel ușor al dependenței de internet au abilități de comunicare la un nivel foarte scăzut, și tot 14,81% au abilități de comunicare la un nivel foarte înalt, situându-se la polul opus. Doar 11,11% din cei 27 de subiecți au abilități de comunicare la un nivel mediu.

Ne propunem să observăm și aptitudinile comunicative la fetele și băieții ce prezintă un nivel slab al dependenței de internet.

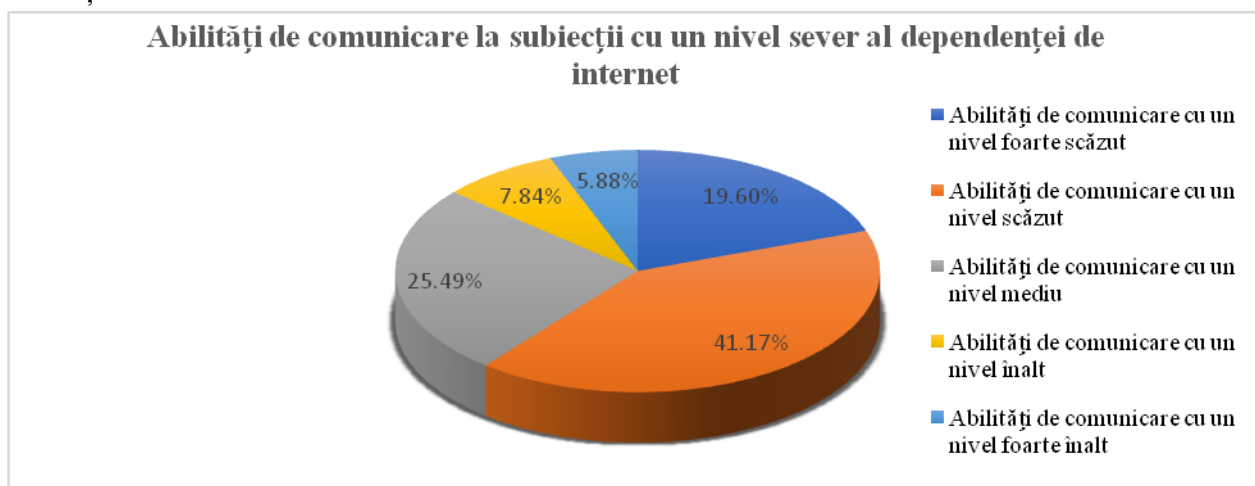

Fig. 6. Aptitudini comunicative și diferențe de gen la subiecții ce prezintă un nivel slab al dependenței de internet

Din figura 6, observăm faptul că diferă valorile obținute în dependență de gen. Respectiv: 11,11% din băieții și 3,70% din fetele ce manifestă un nivel slab al dependenței de internet

prezintă un nivel foarte înalt al aptitudinilor de comunicare; în timp ce 25,92% din fete și 14,81% din băieți au un nivel înalt al abilităților de comunicare. Un nivel mediu al acestor abilități de comunicare este obținut de 7,40% din fete și doar 3,70 % din băieți. De asemenea, dintre subiecții cu un nivel slab al dependenței de internet, 14,81% din fete și 3,70% din băieți au un nivel scăzut al abilităților de comunicare. Iar un nivel foarte scăzut al abilităților de comunicare este prezent la 3,70% din fete și 11,11% din băieții cercetați.

Studentii cu un nivel sever al dependenței de internet au următoarele niveluri ale abilităților de comunicare:

Fig. 7. Abilități de comunicare la subiecții cu un nivel sever al dependenței de internet

Abilitățile de comunicare ale subiecților cu un nivel sever al dependenței de internet sunt distribuite în modul următor: 5,88% din cei 51 de studenți au un nivel foarte înalt al abilităților de comunicare, 7,84% – un nivel înalt al abilităților comunicative. În timp ce 25,49% din ei au un nivel mediu al abilităților de comunicare. Valoarea cea mai mare este de 41,17% din subiecții ce fac parte din această categorie și ea reprezintă subiecții cu un nivel scăzut al abilităților de comunicare. Iar 5,88% din ei prezintă un nivel foarte scăzut al abilităților de comunicare. Aproape 14% din subiecții cu un nivel sever al dependenței de internet au un nivel înalt și foarte înalt al abilităților de comunicare. Ceea ce ține de subiecții cu un nivel mediu al dependenței de internet – 19,56% din ei au un nivel înalt și foarte înalt al dependenței de internet. O valoare mult mai ridicată ce reprezintă mai mult de jumătate din subiecții cercetați, 55,55%, ce fac parte din categoria celor ce dețin un nivel scăzut al dependenței de internet, prezintă un nivel înalt și foarte înalt al abilităților de comunicare.

Referitor la diferențele de gen, privind abilitățile de comunicare a studenților ce prezintă un nivel sever al dependenței de internet, am constatat faptul că 1,96 % din băieți și 9,68 % din fetele ce fac parte din această categorie – cu un nivel sever al dependenței de internet, au un nivel foarte înalt al aptitudinilor de comunicare. În timp ce 43,47% din fete și 43,47% din băieți au un nivel înalt al aptitudinilor comunicative. Totodată, 17,64% din fete și 7,84% din băieți – un nivel mediu al aptitudinilor comunicative. Ceea ce ține de nivelul scăzut al aptitudinilor de comunicare – 31,37% din fete și 9,80% din băieți. Cel din urmă nivel – nivelul foarte scăzut, cuprinde 11,76% din băieți și 7,84% din fete.

Pentru analiza relației dintre utilizarea excesivă a gadgeturilor și abilități de comunicare și organizaționale, am realizat prelucrarea statistică a rezultatelor. Astfel, între dependența de

internet și dependența de tehnologii atestăm o asociere direct proporțională vizibilă și semnificativă statistic: valoarea lui $r = 0,68$, $p \leq 0,05$. Odată cu creșterea rezultatelor la dependența de internet, cresc și rezultatele la dependența de tehnologii. Deci, studenții care prezintă un nivel ridicat al dependenței de internet, prezintă și urme vizibile ale dependenței de tehnologii. Între dependența de internet și abilitățile de comunicare, de asemenea am primit o corelație semnificativă, dar invers proporțională. Valoarea lui $r = -0,75$, iar cea a lui $p \leq 0,01$.

De aici deducem că odată cu creșterea nivelului dependenței de internet, descrește nivelul abilităților de comunicare. Respectiv, când descrește nivelul dependenței de internet, se observă o creștere a nivelului abilităților de comunicare. Comunicarea propriu-zisă are de suferit în urma utilizării constante și îndelungate a internetului. Între dependența de internet și abilitățile organizatorice, de asemenea este o relație invers proporțională, valoarea lui $r = -0,59$, iar $p \leq 0,01$. De aici rezultă: cu cât crește nivelul dependenței de internet, cu atât descrește nivelul aptitudinilor organizatorice, respectiv, cu cât crește nivelul aptitudinilor organizatorice, cu atât descrește nivelul dependenței de internet.

Dependența de tehnologiile informaționale, în cea mai mare măsură este legată de dependența de internet, televizor și telefon mobil. Noile tehnologii informaționale ne oferă posibilitatea de a fi mereu online și de a comunica sau a fi la curent cu tot ce se întâmplă în jurul nostru, dar ele implică schimbări în relaționare cu ceilalți. Tehnologiile informaționale moderne au influențat nu doar o parte a vieții studenților, ci, practic, totul. Forma comunicațiilor, ritmul de viață și de muncă și chiar mediul înconjurător în care trăiesc au suferit modificări esențiale. Lumea virtuală creată de computer (jocuri, filme etc.) îi îndepărtează pe tineri de lumea reală.

Astfel ei ajung să confunde viața virtuală cu cea reală și, cum în lumea virtuală dificultățile se rezolvă cu un simplu click, apare tendința izolării și dorința de a transpune spațiul virtual și în viața de zi cu zi. Evident, tânăra generație nu are cum fi scutită de anumite repercusiuni, pe care calculatorul le poate avea asupra dezvoltării și evoluției tinerilor. Acesta poate fi un pericol pentru personalitatea, vorbirea și relația cu ceilalți, în special atunci când este folosit în exces. Pentru a preveni dependența este necesar doar să ne planificăm timpul ce îl vom petrece în spațiul virtual și să îl reducem treptat, să evităm logarea pe toate rețelele sociale, crearea conturilor pe site-uri ce nu ne sunt indispensabile, dezactivarea notificărilor ne va ține departe de ecranul telefonului sau notebookului, petrecerea timpului afară, plimbări în aer liber, discuții cu prieteni, aderarea la noi cercuri de activitate etc. Îmbunătățindu-ne abilitățile de comunicare, ne îmbunătățim calitatea propriei vieți într-o manieră foarte directă.

BIBLIOGRAFIE

1. ENEA, V. *Intervenții psihologice în școală*. Manualul consilierului școlar. Iași: Polirom, 2019.
2. GOLDBERG, R. *Dependențele copiilor și tinerilor. Lupta pentru libertate*. București: Univers Enciclopedic Gold, 2016.
3. MARHAN, A. *Psihologia utilizării noilor tehnologii*. Iași: Institutul European, 2007.
4. MATE, G. *Pe tărâmul fantomelor înfometate. Prizonieri în lumea dependenței*. București: Herold, 2019.
5. PALLADINO, Lucy Jo. *Copiii în epoca dependenței de tehnologie. Noile dispozitive digitale și riscurile utilizării lor excesive*. Iași: Polirom, 2015.
6. TARASOV, A. *Psihologia jocurilor video*. Iași: Lumen, 2007.